

Pot cooperativele să distrugă capitalismul?

Organized Anarchism

30 august 2022

Introducere

Cooperativele de muncă sunt un subiect popular în cadrul stângii de mult timp. Încă din secolul al XIX-lea, gânditori precum P.J. Proudhon și Robert Owen au imaginat cooperativele ca pe o cale spre controlul muncitoarelor și muncitorilor asupra economiei.

Astăzi, unii socialiști libertari văd în continuare cooperativele muncitorești ca fiind o parte importantă a unei strategii mai ample.

Având în vedere că autogestiunea muncitorilor și muncitoarelor este un principiu central al socialismului libertar, este logic că atât de mulți și multe sunt tentați/te/x de perspectiva prefigurării unui astfel de aranjament.

Ce este o cooperativă?

În esență, o cooperativă muncitorească este un loc de muncă în care muncitorii/oarele/x de rând dețin fiecare o parte egală din aceasta și au un anumit grad de control democratic asupra funcționării acesteia, de la structurarea forței de muncă la deciziile financiare.

Acesta nu este cazul în fiecare cooperativă, dar, de dragul discuției, vom presupune că susținătorii/oarele/x anticapitaliști/e/x ai cooperativelor pledează pentru ceva apropiat de acest model general.

Cooperativele și „puterea duală”

Socialiștii/ele/x libertari/e/x care sunt adepții/ele/x cooperativelor tind să adere la așa-numita strategie a „puterii duale” (aceasta este diferită de înțelegerea clasică a puterii duale, așa cum a fost concepută de V.I. Lenin).

În această configurație, cooperativele urmează să fie înființate și conectate la nivel federativ în toate regiunile, acționând pe partea economică a unui set mai larg de instituții alternative. Pe măsură ce acest ecosistem alternativ se dezvoltă și câștigă sprijinul maselor (așa cum spune teoria), el elimină sprijinul pentru instituțiile parte din statu-quo, ceea ce duce în cele din urmă la eliminarea și înlocuirea lor.

Deci...

...pot cooperativele să sfideze capitalismul? Deși unii și unele par să creadă că da, dovezile sunt împotriva lor.

Deși un loc de muncă organizat în mod cooperativist poate fi mai democratic, eliminarea structurilor de management nu contribuie prea mult la modificarea fundamentală a mecanismelor economiei capitaliste în general.

Imaginați-vă pentru o clipă că fiecare firmă din România ar deveni mâine, ca prin magie, o cooperativă condusă de muncitoare și muncitori. Aceste firme ar fi în continuare forțate să concureze pentru partea lor de piață și, prin urmare, să respecte aceeași logică care condiționează alegerile tuturor firmelor în capitalism. Rezultatul ar fi un capitalism autogestionat.

În practică

Dar nu este vorba doar de speculații, unele dintre cele mai mari cooperative existente în lume (cum ar fi Mondragon Corporation, o firmă multimiliardară din Țara Bascilor din Spania) s-au comportat în același mod ca și omologii lor organizați ierarhic.

Sigur, atunci când piața este în teritoriu pozitiv, profiturile sunt împărțite un pic mai echitabil între muncitorii-proprietari. Cu toate acestea, aceeași logică se aplică în sens invers. Atunci când apar scăderi ale pieței, cooperativele de muncitori trebuie să decidă în mod democratic să reducă salariile sau beneficiile și chiar să își concedieze proprii colegi.

Bakunin despre cooperative

Bakunin a recunoscut această contradicție fundamentală cu 150 de ani în urmă:

Diferitele forme de cooperare sunt incontestabil una dintre cele mai echitabile și raționale modalități de organizare a viitorului sistem de producție. Dar înainte de a-și putea realiza scopul de a emancipa masele muncitoare, astfel încât acestea să primească produsul integral al muncii lor, pământul și toate formele de capital trebuie transformate în proprietate colectivă. Atâta timp cât acest lucru nu este realizat, cooperativele vor fi copleșite de concurența atotputernică a capitalului monopolist și a vastei proprietăți funciare; ... și chiar și în cazul

puțin probabil în care un mic grup de cooperative ar putea cumva să depășească concurența, succesul lor nu ar face decât să nască o nouă clasă de operatori prosperi în mijlocul unei mase de proletari loviți de sărăcie.

Mihail Bakunin, *Etatism și anarhie*, 1873.

Organizații muncitorești

Chiar și în cadrul unei așa-numite „economii a solidarității”, în care cooperativele sunt legate la nivel federativ și împărtășesc un proiect politic, existența continuă a unui mod de producție capitalist va forța în mod necesar chiar și cele mai radicale cooperative să adere la dictatele structurale ale pieței sau să piară.

Cooperativele, deși atrăgătoare pentru mulți radicali, nu pot oferi baza necesară pentru o ruptură decisivă cu capitalismul. A construi înspre această ruptură (ceea ce am numi revoluție socială), necesită construirea unor organizații muncitorești combatante care să își consolideze forța în mod specific pentru a contesta atât dominația clasei capitaliste, cât și structura modului de producție.

Lecturi suplimentare

Carmen Molinari, Lexi Owens și Robert Fontana, *You Can't Win Without a Fight: Why Worker Cooperatives are a Bad Strategy*, 2021. [organizing.work]

Leroy Maisiri și Lucien Van der Walt, *Resist-Occupy-Produce: What can Anarchists and Syndicalists Learn from Factory Take-Overs and Worker Cooperatives in Argentina?*, 2018 [anarkismo.net]

Sean Matthews, *Do Workers' Cooperatives Help or Hinder the Building of a Libertarian Communist Society?*, 2012 [anarkismo.net]

Ogier, *Workers' Co-operatives: Crashing in the Same Car*, 2014 [libcom.org]

Biblioteca Anarhistă

Organized Anarchism
Pot cooperativele să distrugă capitalismul?
30 august 2022

Tradus conform originalului: www.instagram.com/organized.anarchism/

ro.theanarchistlibrary.org